

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.006.02.2022

Sebastian Filipek-Kazimierczak
Prezes Zarządu
Ośrodka Hodowli Zwierząt Zarodowych sp. z o.o.
w Chodczku
87-860 Chodecz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/034 – Działalność spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa w latach 2017–2021

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych sp. z o.o. ¹ w Chodczku, 87-860 Chodecz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sebastian Filipek-Kazimierczak, Prezes Zarządu Spółki ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja przez Spółkę zadań w zakresie hodowli zwierząt i roślin. 2. Gospodarka finansowa i majątkowa Spółki. 3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2021 r., z uwzględnieniem dowodów powstałych przed i po okresie objętym kontrolą ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	Maciej Gajdzik, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/51/2022 z 28 marca 2022 r. Jacek Kalas, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/52/2022 z 28 marca 2022 r. (akta kontroli str. 1-2, 348-350, 722-724)

II. Ocena⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Spółka realizowała nałożone przez programy cele i zadania w zakresie hodowli. Od 2020 r. osiągnano wyniki produkcji i wskaźniki sprzedaży założone w biznesplanach.</p> <p>Dokumenty sprawozdawcze zawierały rzetelnie dane o sytuacji ekonomiczno-finansowej i działalności Ośrodka. Wynagrodzenia członków Zarządu zostały obliczone prawidłowo. Zbadane obiekty wykorzystywane w działalności podstawowej były utrzymywane we właściwym stanie technicznym.</p> <p>Zapewniono minimalne warunki utrzymania zwierząt, umożliwiające utrzymywanie dobrostanu zwierząt gospodarskich. W ich ramach zabezpieczono odpowiednią opiekę weterynaryjną dla zwierząt gospodarskich.</p> <p>Stwierdzono nieterminową zapłatę raty czynszu dzierżawnego na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz nieterminową zapłatę za dostawę nawozu sztucznego.</p>
---------------------	--

¹ Dalej także: „Spółka”, albo „Ośrodek”.

² Dalej: „Prezes Zarządu”, w okresie od 12 lipca 2017 r. do 13 lutego 2018 r. pełniący obowiązki Prezesa Zarządu. W okresie od 22 czerwca 2016 r. do 12 lipca 2017 r. obowiązki Prezesa Zarządu pełnił Kazimierz Zimak.

³ Czynności kontrolne zostały zakończone 14 czerwca 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

Ponadto w wyniku kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK przez Inspekcję Weterynaryjną w siedzibie stada świń w Borzymiu stwierdzono: drobne nieszczelności w drzwiach chlewni oraz brak ciągłości podbitki dachowej o szerokości około 1 m, brak oznakowania rozstawienia karmników w ramach programu monitorowania i zwalczania gryzoni oraz przekroczenia terminu ważności środka do dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich oraz sprzętu. Pozytywnie jednak należy ocenić niezwłocznie usunięcie tych nieprawidłowości.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

Przedmiotowy zakres kontroli

1. Realizacja zadań w zakresie hodowli zwierząt i roślin

1.1. W badanym okresie Spółka prowadziła produkcję:

- bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej⁷, w oparciu o „Strategiczny program hodowli bydła mlecznego rasy phf w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych”⁸ oraz „Program zarządzania genetyką Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka”⁹;
- trzody chlewnej w oparciu o „Program organizacji systemu hybrydyzacji trzody chlewnej w spółkach ANR na lata 2011-2020”¹⁰, „Program hodowlany dla świń rasy Wielkiej Białej Polskiej”¹¹, „Program hodowlany dla świń rasy puławskiej”¹², „Program ochrony zasobów genetycznych świń rasy puławskiej”¹³.

Obok Programu ANR, zasady prowadzenia produkcji zwierzęcej w Spółce określono w „Programie hodowlanym rasy krów mlecznych phf 2017-2022”¹⁴. Ponadto cele hodowlane, opis przyjętych kierunków selekcji (m.in. z wykazem doskonalonych cech, metod i narzędzi stosowanych dla realizacji przyjętych celów, wybranych czynników dotyczących realizacji Programu ANR w zakresie genomowej oceny wartości hodowlanej) zawarto w wieloletnich planach inwestycyjnych obejmujących okres 2017-2025, których częścią były biznesplany na poszczególne lata.

Przedstawiony w biznesplanach Program hodowlany był zgodny z Programem ANR. Wskazano w nim m.in., że podstawowym celem pracy hodowlanej było dostarczanie wysokiej jakości materiału zarodowego, na podstawie krajowych programów genetycznych¹⁵. Zawierał on opis kierunków selekcji¹⁶, metody i narzędzia, jakie będą stosowane dla realizacji celów hodowlanych.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: „phf”.

⁸ Dokument opracowany w 2013 r. przez Agencję Nieruchomości Rolnych (dalej: „ANR”) na okres do 2020 r., dalej: „Program ANR”.

⁹ Program hodowlany dla bydła rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej.

¹⁰ Programie organizacji systemu hybrydyzacji trzody chlewnej w spółkach ANR na lata 2011-2020. Program datowany na luty 2011 r.

¹¹ Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”: Program hodowlany dla świń rasy Wielkiej Białej Polskiej (WBP), z 2021 r.

¹² Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”: Program hodowlany dla świń rasy puławskiej, z 2021 r.

¹³ Dyrektora Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Nr 47/21 z dnia 21 grudnia 2021 r.

¹⁴ Dokument opracowany w Spółce. Dalej: „Program hodowlany”.

¹⁵ Przy współpracy z Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka oraz Stacją Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Bydgoszczy (dalej: SHIUZ).

¹⁶ Bez wskazania wyznaczników. Doskonalone miały być cechy produkcyjne (parametry mleka, poziom białek, wydajność tłuszczu, szybkość udoju), cechy typu i budowy (kaliber, klatka piersiowa, zad, nogi, racice, wymiona)

(akta kontroli str. 3-313, 572-591)

1.2. Osiągnięte w badanym okresie wyniki produkcji zwierzęcej Spółki, na koniec roku 2017 i 2021 były następujące:

- liczba bydła ogółem: 974, 961 (w tym krów odpowiednio: 371 i 395);
- liczba urodzonych cieląt odpowiednio¹⁷: 366 i 421;
- liczba martwych urodzonych i padniętych cieląt¹⁸: 48 i 62;
- wydajność z kontroli użytkowości (kg) odpowiednio: 11 655 i 11 536;
- brakowanie krów (szt./%) odpowiednio: 115/31 do 132/32;
- produkcja mleka (w tys. litrów) odpowiednio: 3 842,3 do 4 336,1;
- zawartość tłuszczu (%) odpowiednio: 3,9 do 4,07;
- zawartość białka (%) odpowiednio: 3,32 i 3,34;
- wiek wycielenia odpowiednio: 910 i 739 dni;
- okres pomiędzy wycieleniami odpowiednio: 443 i 403 dni;
- średni stan krów odpowiednio: 367 i 396 sztuk;

Krycie naturalne miało miejsce tylko w 2017 r. i dotyczyło 20 jałówek.

Na 31 grudnia 2021 r. faktyczna liczba bydła ogółem, roczna wielkość produkcji mleka, roczna wydajność mleka od krowy oraz produkcja mleka była większa od przewidzianej na 2021 r.

(akta kontroli str.120-121, 661-662)

Wykonanie planów genomowej oceny było następujące:

- w roku 2017 i 2019 liczba wykonanych ocen typu i budowy krów była zbliżona do założonego planu;
- w 2018 r. planowano wykonanie ocen typu i budowy u 130 krów, wykonano 19;
- w 2020 r. planowano ocenę 50 krów od której odstąpiono;

W latach 2017-2021 Spółka nie osiągała założonych planów liczby przeniesionych zarodków u krów.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że plany oceny typu i budowy nie zostały wykonane w celu obniżenia kosztów chowu, zaś od 2020 r. podjęto decyzję o poddawaniu takiej ocenie jedynie pierwiastek. Powodami braku wykonania planów liczby przeniesionych zarodków były związane z obniżaniem powyższych kosztów oraz pozyskaniem mniejszej liczby zarodków od dawczyń.

Wykonanie planu poddania jałowic genomowej ocenie wartości hodowlanej wynosiło odpowiednio¹⁹: 2017 r – 60/38; 2018 r. – 60/61; 2019 r. – 60/70; 2020 r. – 80/93; 2021 r. – 120/107. Pierwiastki poddane ocenie typu i budowy 2017 r. – 100/77; 2018 r. – 100/158; 2019 r. – 120/130; 2020 r. – 130/119; 2021 r. – 120/164.

(akta kontroli str. 1305, 1560, 1827)

1.3. Sprzedaż:

- żywca wołowego - wynosiła od 66 w 2017 r. do 77 ton w 2021 r.;

---

i cechy funkcjonalne (długowieczność, obniżenie poziomu komórek somatycznych, łatwość wycieleń, długość strzyków, kształt i zawieszenie wymienia, żywotność cieląt, szybkość oddawania mleka).

¹⁷ Podano stany na 31 grudnia 2017 r. i 31 grudnia 2021 r.

¹⁸ W wieku do sześciu miesięcy.

¹⁹ Plan/wykonanie.

- buhajków²⁰ - miała miejsce w latach 2019, 2020 i 2021 i wynosiła odpowiednio 18, 42 i 93 sztuk;
- jałówek hodowlanych - występowała w latach 2017, 2018, 2019, 2020 i 2021, wynosząc odpowiednio: 0, 21, 20, 28 i 29 sztuk.

(akta kontroli str. 322-347, 661)

Ośrodek brał udział w pracach badawczym SHiUZ. Ich celem było stworzenie „jądra selekcyjnego” dla realizacji Programu Oceny i Selekcji Buhajów w świetle nowych badań genetycznych oraz wymagań weterynaryjnych – transplantacji zarodków i pozyskiwania embrionów od jałówek.

W produkcji zwierzęcej wykorzystywano wyniki badań genetycznych prowadzonych: od 1999 r. – w Katedrze Genetyki Zwierząt Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (badania poznawcze i wdrożeniowe w zakresie białek mleka i odporności naturalnej; od 2000 r. – w Instytucie Genetyki Polskiej Akademii Nauk (badania cech funkcjonalnych); w latach 2003-2013 – w Zakładzie Fizjologii Rozrodu i Gruczołu Mlekowego Państwowego Instytutu Weterynarii w Bydgoszczy (współczynniki biochemiczne krów mlecznych).

Ponadto od 2013 r. współpracowano z Wydziałem Weterynarii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w zakresie: poprawy skuteczności krycia stada krów, ustalania przyczyn zjawisk patologicznych powodujących wydłużenie okresu międzwyციeleniowego oraz zdrowotności nóg i wątroby.

(akta kontroli str. 24-25)

W okresie objętym kontrolą prowadzono hodowlę dwóch ras świń: wielkiej białej polskiej²¹ i puławskiej. Spółka była członkiem Polskiego Związku Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”²². Ferma zarodowa posiadała wydany przez powyższy związek Certyfikat Zdrowotny Stada nr 3.

W zakresie wbp zasady chowu przedstawiane były w wieloletnich programach inwestycyjnych oraz w załączanych do nich corocznych biznesplanach. Jako zasadniczy cel przyjmowano wyprodukowanie knurków i loszek o wysokich parametrach użytkowych²³. Kierunkami pracy hodowlanej była selekcja uwzględniająca: użytkowość rozplodową, przyrostyienne, mięsność tuszy, liczbę sutfków i ich rozmieszczenie, budowę nóg, długość użytkowania rozplodowego. Realizacja celów prowadzona była poprzez selekcję loszek i knurków oraz zakup knurów. Ocenę przeżyciową prowadził POLSUS. Założeniem programu, realizowanego wspólnie z powyższym podmiotem, było uzyskanie jak największego postępu genetycznego w zakresie najważniejszych cech użytkowych. Nadwyżka nie była sprzedawana jako materiał reprodukcyjny, a wyłącznie jako żywiec wieprzowy.

W 2021 r. Ośrodek rozpoczął hodowlę świń rasy puławskiej²⁴. Uchwałę o wprowadzeniu chowu tej rasy podjął Zarząd Spółki, występując następnie o zgodę Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa²⁵. Warunkiem jej udzielenia było utrzymanie na tym samym poziomie hodowli rasy wbp²⁶. W zatwierdzonym

²⁰ Do 1 miesiąca życia.

²¹ Dalej: „wbp”.

²² Dalej: „POLSUS”.

²³ Przyrostyienne, mięsność, wyeliminowanie genu stresu.

²⁴ Rasa puławska jest najstarszą rasą świń użytkowaną w Polsce. Została objęta Programem Ochrony Zasobów Genetycznych W 2009 r. wpisano ją na listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

²⁵ Dalej: „KOWR”, zgody udzielono 1 czerwca 2021 r.

²⁶ Warunek spełniono. W szczególności według stanu na 31 grudnia 2020 r i 2021 r. liczba loch hodowlanych wynosiła po 17., a liczba prosiąt w 21 dniu życia przekraczała 10.

biznesplanie zaplanowano nabycie w 2021 r. 18 loch, co zostało wykonane. W dniu 2 stycznia 2022 r. przystąpiono do realizacji programu ochrony zasobów genetycznych świń rasy puławskiej. W marcu 2022 r. dokupiono 13 świń tej rasy (12 loszek i jednego knurka). Powiększono także powierzchnię wybiegów o 20% w stosunku do obowiązujących zasad, wprowadzono okołoporodową opiekę dla macior i prosiąt, wykonywany dwa razy dziennie obchód kontrolny (sprawdzano dostęp do wody, paszy, temperaturę i stan zdrowotny, wykonywano suplementacja żelaza u prosiąt). Na 15 marca 2022 r. zakwalifikowanych do programu ochrony zasobów genetycznych²⁷ zostało 16 loch.

(akta kontroli str. 314-321, 1423-1430)

W okresie między 31 grudnia 2017 r. a 31 grudnia 2021 r. liczba loch ogółem²⁸ wzrosła z 58²⁹ do 145³⁰. Liczba loch hodowlanych spadła z 26 do 17. Sprzedaż knurów i loszek hodowlanych w tym okresie również spadła z 71³¹ do 18³². Wiek pierwszego oproszenia w tym okresie zmalał z 350 dni do 345 dni, a okres międzymiotu skrócono z 166 dni do 146 dni.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. faktyczna liczba loch była wyższa od przewidzianej w biznesplanie na 2021 r.

(akta kontroli str. 120, 322-347, 663, 1427)

Plan sprzedaży żywca wołowego mlecznego i jego wykonanie były następujące:

- w 2018 r. wynosił 157 300 kg, wykonano w ilości 186 644 kg (119%);
- w 2019 r. odpowiednio 165 790 kg i 132 803 kg (80%);
- w 2020 r. 147 850 kg i 178 351 kg (121%);
- w 2021 r. 141 071 kg i 162 062 kg (115%).

Przychody ze sprzedaży bydła ogółem³³ wynosiły odpowiednio: w 2018 r. 660,9 tys. zł/1 123,9 tys. zł (170%); 2019 r. 950,0 tys. zł/897,0 tys. zł (94%); 2020 r. 1 047,0 tys. zł/1 204,0 tys. zł (115%); 2021 r. 790,0 tys. zł/1 125,8 tys. zł (143%).

Sprzedaż żywca wieprzowego względem planu wynosiła odpowiednio: w 2018 r. 157 640 kg/136 190 kg (86%); w 2019 r. 146 650 kg/80 029 kg (55%); w 2020 r. 56 120 kg/48 378 kg (86%); w 2021 r. 68 427 kg/56 105 kg (82%).

Przychody ze sprzedaży żywca wieprzowego wynosiły względem planowanych odpowiednio: w 2018 r. 734,1 tys. zł/532,8 tys. zł (73%); w 2019 r. 586,4 tys. zł/403,0 tys. zł (69%); w 2020 r. 300,8 tys. zł/247,8 tys. zł (82%); w 2021 r. 304,5 tys. zł/354,6 tys. zł (116%).

Suma przychodów ze sprzedaży zwierząt wynosiła odpowiednio: w 2018 r. 1 656,8 tys. zł (119% wartości planowanej³⁴); w 2019 r. 1 300,0 tys. zł (85% wp); w 2020 r. 1 451,7 tys. zł (108% wp); w 2021 r. 1 480,4 tys. zł (135% wp).

(akta kontroli str. 27, 105, 1448-1449)

Spółka nie dysponowała sformułowanymi zasadami sprzedaży wytworzonej produkcji zwierzęcej lub roślinnej. Obowiązujące biznesplany nie określały ilości

²⁷ Kwalifikacji dokonywał Instytut Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego z Krakowa.

²⁸ Zestawienie nie obejmowało świń rasy puławskiej.

²⁹ Z czego wbp wynosiła 26.

³⁰ Z czego wbp 17.

³¹ 12 knurów i 59 loszek.

³² 9 knurków i 9 loszek.

³³ Plan/wykonanie.

³⁴ Dalej: „wp”.

zwierząt zaplanowanych do sprzedaży. Jednostką miary dla bydła i trzody chlewnej były kilogramy. Przy wycenie zwierząt do sprzedaży posługiwano się corocznymi zarządzeniami dotyczącymi cen produktów wytwarzanych we własnym zakresie przy wycenie inwentaryzacji. Określały one wartość produkowanych zbóż, bydła³⁵, trzody chlewnej³⁶ i produktów roślinnych na 31 grudnia danego roku oraz regulowały, że wycena powinna być sporządzana na podstawie bieżących notowań giełdowych i analizy uzyskiwanych cen w czwartym kwartale danego roku oraz przewidywanych cen możliwych do otrzymania w pierwszym kwartale kolejnego roku.

Szczegółowej kontroli poddano uzyskane ceny za jedną sztukę w wyniku 14 transakcji sprzedaży w 2021 r. W dziesięciu przypadkach uzyskana cena była wyższa od wyznaczonej w stosownym zarządzeniu. W pozostałych czterech przypadkach uzyskana cena była taka, jaką określano w ww. dokumencie.

(akta kontroli str. 27, 105, 164, 219, 567-571, 675)

W okresie objętym kontrolą Spółka wydała na szkolenia kadry zootechnicznej ogółem 4 484,5 zł. Na tę kwotę złożyły się dwa szkolenia, tj.: w 2017 r. dotyczące bydła³⁷ oraz w 2018 r. dotyczące trzody chlewnej³⁸. W okresie objętym kontrolą hodowcami było sześciu pracowników. Czterech z nich posiadało wykształcenie wyższe zootechniczne, a dwóch - średnie (odpowiednio weterynaryjne i rolnicze). W dwóch przypadkach w aktach osobowych brakowało zaświadczeń o odbytych szkoleniach. W szkoleniu z zakresu sztucznego unasienniania brało udział trzech pracowników. Trzy osoby brały także udział w szkoleniach, sympozjach, wystawach innych niż dotyczące inseminacji.

Hodowcy zapoznani byli ze sporządzonymi dla nich zakresami obowiązków. Dla podległych im pracowników sporządzono stosowne harmonogramy czynności, jakie należy wykonywać w określonym dniu i o określonej porze. Zapoznanie z harmonogramami poświadczono było podpisem pracownika.

(akta kontroli str. 689-709, 915, 919, 1043, 1047, 1154, 1257, 1261, 1362-1371, 1415-1418, 1422)

1.4. Spółka nie dysponowała wytycznymi KOWR określającym zasady i terminy sporządzania dokumentacji dotyczącej prowadzonej produkcji zwierzęcej. Dаты składania sprawozdań dla KOWR każdorazowo wyznaczone były w pismach wpływających. Spółka udzielała wymaganych informacji we wskazanych terminach.

(akta kontroli str. 742-752)

1.5. W okresie objętym kontrolą spółka wydała na reklamę 62 392 zł³⁹. Ustalono przy tym, że ograniczenia udziału w wystawach trzody chlewnej wynikały z epidemii afrykańskiego pomoru świń. Pracownicy Ośrodka mieli od 25 lipca 2018 r. zakaz wizytowania innych ośrodków hodowli trzody⁴⁰, a w 2020 r. z powodu pandemii Covid-19 nie uczestniczono w wystawach i pokazach. W 2021 r. wzięto natomiast udział w Targach Rolnych w Nadarzynie, dożynkach w Częstochowie oraz umieszczano reklamy w katalogach i folderach. Nawiązano kontakt ze Szkołą

³⁵ Z podziałem na: buhaje, krowy starsze, krowy pierwiastki, opasy, młode bydło opasowe, jałówki cielne, jałówki 1-2 lata, jałówki 0,5-1 roku, jałówki do 0,5 roku, cielęta, byczki do 0,5 roku.

³⁶ Z podziałem na: tuczniaki, warchlaki, prosięta, loszki hodowlane, loszki powyżej 5 miesiąca, knurki hodowlane, maciory, knury.

³⁷ Kwota 4 240,65 zł.

³⁸ Kwota 243,90 zł.

³⁹ Z tego: 2017 r.-7 967,0 zł, 2018 r.-12 435,4 zł, 2019 r.-9 800,0 zł, 2020 r.-6 600,0 zł, 2021 r.-25 590 zł.

⁴⁰ Zabezpieczenia przeciwpizootyczne w OHZZ Chodeczek z 25 lipca 2018 r.

Podstawową w Chodczu, w której prowadzono m.in. działania promujące spożywanie mleka.

(akta kontroli str. 19, 97, 156, 211, 268, 826, 892, 1021, 1047, 1150, 1184, 1419, 1422)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w badanym zakresie..

2. Gospodarka finansowa i majątkowa

2.1.1. Zgodnie z § 7 aktu założycielskiego przedmiotem działalności Spółki była:

- uprawa zbóż, roślin strączkowych i roślin oleistych na nasiona, z wyłączeniem ryżu,
- uprawa warzyw, roślin korzeniowych i bulwiastych,
- chów i hodowla bydła mlecznego,
- chów i hodowla świń,
- uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt,
- działalność usługowa wspomagająca produkcję rolną,
- działalność usługowa następująca po zbiorach,
- obróbka nasion dla celów rozmnażania roślin,
- produkcja gotowej paszy dla zwierząt gospodarskich,
- wytwarzanie produktów przemiału zbóż,
- wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych,
- produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych,
- sprzedaż hurtowa zboża, nieprzetworzonego tytoniu, nasion i pasz dla zwierząt,
- sprzedaż hurtowa żywych zwierząt,
- sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów z mięsa,
- sprzedaż hurtowa mleka, wyrobów mleczarskich, jaj, olejów i tłuszczów jadalnych,
- sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych,
- magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów.

(akta kontroli str. 493-565)

W badanym okresie przychody netto ze sprzedaży wynosiły 13 275 tys. zł w 2017 r., 11 608 tys. zł w 2018 r., 12 110 tys. zł w 2019 r., 14 254 tys. zł w 2020 r. oraz 16 552 tys. zł w 2021 r. W powyższych latach przychody z produkcji zwierzęcej i roślinnej wynosiły odpowiednio: 7 128 tys. zł i 5 315 tys. zł, 6 958 tys. zł i 4 997 tys. zł, 6 763 tys. zł i 4 177 tys. zł, 7 506 tys. zł i 7 315 tys. zł oraz 8 583 tys. zł oraz 7 667 tys. zł. W pozostałym zakresie przychody Spółki wynikały ze sprzedaży usług.

W powyższych latach przychody z produkcji wynosiły od 97,7 do 99,2% ogółu przychodów ze sprzedaży, w tym – przychody z produkcji zwierzęcej – od 50,2 do 60,9 % przychodów ze sprzedaży.

Zmniejszenie się w latach 2018-2019 przychodów, w stosunku do roku 2017, oraz wynikający z tego ujemny wynik finansowy, były spowodowane suszą oraz czynnikami zwiększającym koszty działania Spółki.

(akta kontroli str. 838-880, 944-988, 1072-1117, 1187-1227, 1304, 1512-1517)

2.1.2. W badanym okresie wynik finansowy netto Spółki wynosił: 157,7 tys. zł w 2017 r., (-) 1 661,0 tys. zł w 2018 r., (-) 1 175,6 tys. zł w 2019 r., 654,8 tys. zł w 2020 r. oraz 1 633,6 tys. zł w 2021 r.

Straty poniesione w latach 2018-2019 pokryto z kapitału zapasowego. Zysk za rok 2017 przeznaczono na spłatę zobowiązań długoterminowych w roku 2018. Natomiast zysk za lata 2020-2021 przeznaczono na podwyższenie kapitału zapasowego Spółki, w celu sfinansowania zaplanowanych inwestycji.

Poprawa wyniku finansowego spowodowana była w szczególności:

- ograniczeniem pracochłonności obsługi trzody chlewnej poprzez mechanizację procesów podawania pasz oraz usuwania obornika,
- wprowadzeniem systemu rolnictwa precyzyjnego od 2021 r. w związku z zakupem agregatu uprawowo-siewnego do uprawy pasowej,
- zmianą odbiorcy mleka od 2020 r.,
- wyższymi plonami buraków cukrowych i kukurydzy oraz wzrostem cen sprzedaży produktów rolnych w latach 2020-2021 w stosunku do roku 2019.

Spółka określiła w biznesplanach planowany wynik finansowy na produkcji roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich. I tak planowane i wykonane przychody wyniosły odpowiednio⁴¹:

- z produkcji mleka: 6 423,5 i 7 103,2 tys. zł w 2021 r., 5 821,1 i 6 054,7 tys. zł w 2020 r., 5 792,1 i 5 463,0 tys. zł w 2019 r., 5 855,5 i 5 300,9 tys. zł w 2018 r. oraz 4 355,5 i 5 366,6 tys. zł w 2017 r.;
- ze sprzedaży produkcji roślinnej: 7 315,0 i 7 666,6 tys. zł w 2021 r., 6 543,5 i 7 314,9 tys. zł w 2020 r., 6 141,5 i 4 177,1 tys. zł w 2019 r., 5 390,4 i 4 997,2 tys. zł w 2018 r. oraz 5 817,4 i 5 315,4 tys. zł w 2017 r.

Brak pełnej realizacji powyższych założeń planów biznesowych a w związku z tym również założeń dotyczących wyniku finansowego, spowodowany był suszą.

(akta kontroli str. 3-313, 838-880, 944-988, 1072-1117, 1187-1227, 1304, 1512-1530, 1541-1559, 1847-1852)

2.1.3. Na podstawie szczegółowej analizy pięciu wydatków poniesionych w latach 2017-2022, obejmujących zakup:

- w 2017 r. 227,7 t nawozu sztucznego za kwotę 212,7 tys. zł brutto,
- w 2018 r. siewnika za kwotę 366,5 tys. zł brutto,
- w 2019 r. środków ochrony roślin za kwotę 178,2 tys. zł brutto,
- w 2020 r. nawozów sztucznych za kwotę 355,1 tys. zł brutto,
- w 2021 r. maszyn do uprawy i siewu za kwotę 713,4 tys. zł brutto,

stwierdzono, że:

- powyższe wydatki były prawidłowo udokumentowane i wynikały z potrzeb Spółki związanych z jej zadaniami,
- dochowano należytej staranności przy wyborze wykonawcy, wybierając najkorzystniejsze oferty na podstawie konkursów ofert⁴²,

⁴¹ Ze sprzedaży żywca zostały wyszczególnione w punkcie 1.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁴² Stosownie do wymogu zawartego w procedurze zakupowej Spółki obowiązującej od 2017 r. na podstawie zarządzenia nr 15/2016 Zarządu Ośrodka Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o.o. w Chodczku z dnia 31 grudnia 2016 r.

- zakupione maszyny rolnicze zaliczono do właściwej kategorii środków trwałych (odpowiednio: maszyny i narzędzia uprawowe oraz maszyny do siewu, sadzenia i nawożenia),
- wydatków dokonano do wysokości kwot ujętych w biznesplanach Spółki.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu, potrzeby w zakresie nawożenia roślin uprawnych określone były w szczególności na podstawie „Dobrych Praktyk Rolniczych” zdefiniowanych przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa oraz metodyk integrowanej produkcji poszczególnych upraw, zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

(akta kontroli str. 3-313, 1481-1511, 1531-1561)

2.2. W latach 2017-2021 łączne wynagrodzenie wypłacone osobom pełniącym funkcję organu zarządzającego Spółki wynosiło 937,8 tys. zł.

Zasady wynagradzania członków organu zarządzającego ki określono w uchwale nr 2/2017 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie: zasad kształtowania wynagrodzeń dla Członków Zarządu Spółki. Wynagrodzenie to nie przekraczało czterokrotności podstawy wymiaru, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁴³, przy czym jako podstawę przyjmowano przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2016 r.

Dodatkowym świadczeniem, otrzymanym w 2017 r. przez pełniącego obowiązki⁴⁴ Prezesa Zarządu był ekwiwalent za niewykorzystany urlop.

Uchwałą nr 8/2021 z dnia 15 grudnia 2021 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki przyznało Prezesowi Zarządu wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy 2020 w wysokości 24,0 tys. zł (tj. w wysokości nieprzekraczającej połowy powyższej podstawy wymiaru), w związku z realizacją celów zarządczych.

Zgodnie ze sprawozdaniem Zarządu z działalności Spółki w roku 2020:

- wartość aktywów obrotowych wynosiła 11 111,7 tys. zł, wartość zobowiązań krótkoterminowych 6 223,8 tys. zł, a ich stosunek wyniósł 1,79;
- w stosunku do roku 2019 uzyskano lepsze wskaźniki produkcyjne - plon średni zbóż (odpowiednio 52,6 i 61,9 dt/ha), wydajność mleczna krów (odpowiednio 11 317 i 11 404 l) oraz sprzedaż mleka (odpowiednio 5 463 i 6 055 tys. zł),
- w stosunku do roku 2019 poprawiono wskaźniki płynności finansowej⁴⁵, zyskowności⁴⁶, sprawności działania⁴⁷ oraz wypłacalności⁴⁸.

(akta kontroli str. 351-355, 882-937, 1645-1699)

⁴³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1907, ze zm..

⁴⁴ W okresie od 22 czerwca 2016 r. do 12 lipca 2017 r.

⁴⁵ Wskaźniki płynności finansowej odpowiednio w 2019 i 2020 r.: wskaźnik płynności I stopnia 1,05 i 1,79, wskaźnik płynności II stopnia 0,31 i 0,95, wskaźnik płynności III stopnia 0 i 0,58.

⁴⁶ Wskaźniki zyskowności odpowiednio w 2019 i 2020 r.: zyskowność sprzedaży [%]: - 24,85 i - 5,74; zyskowność majątku [%] – 4,65 i 2,40; zyskowność kapitału własnego [%] – 7,00 i 3,20.

⁴⁷ Wskaźniki sprawności działania odpowiednio w 2019 i 2020 r.: wskaźnik ściagalności należności 65,5 i 56,2 dni; wskaźnik spłaty zobowiązań 227,8 i 161,0 dni; wskaźnik rotacji zapasów 185,1 i 127,1 dni; cykl konwersji gotówki 22,7 i 22,3 dni.

⁴⁸ Wskaźniki wypłacalności i zadłużenia odpowiednio w 2019 i 2020 r.: ogólne zadłużenie majątku [%] 22,9 i 22,8; zadłużenie krótkoterminowe / zapasy [%] 134,3 i 119,5; zadłużenie krótkoterminowe / aktywa obrotowe [%] 94,9 i 56,0; udział zadłużenia w aktywach obrotowych [%] 94,9 i 56,0; udział kapitałów własnych w finansowaniu majątku [%] 66,4 i 75,0; wskaźnik struktury aktywów trwałych [%] 68,5 i 59,3; wskaźnik struktury aktywów obrotowych [%] 31,5 i 40,7; udział kapitału własnego w pasywach [%] 66,4 i 75,0.

2.3.1. W latach 2018-2021 Spółka dysponowała 2 056,7 ha gruntów, z czego 32,99 ha stanowiły grunty stanowiące własność Spółki, zaś 2 023,7 ha - grunty dzierżawione od KOWR.

Stosownie do założeń biznesplanu na rok 2017, 31 marca 2017 r. sprzedana została Agencji Nieruchomości Rolnych nieruchomość położona w Chodczku, za cenę 209 709,80 zł. Składała się ona m.in. z budynku kotłowni⁴⁹ wolnostojącej wraz z budowlami stanowiącymi wyposażenie tej kotłowni.

Uchwałą nr 9/2016 z dnia 22 grudnia 2016 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników wyraziło zgodę na sprzedaż powyższej nieruchomości ANR w trybie bezprzetargowym.

W badanym okresie Spółka nie zbywała innych nieruchomości.

(akta kontroli str. 257-313, 1593-1608, 1826)

2.3.2. Sposób korzystania z mienia Spółki był uregulowany przepisami wewnętrznymi. Prezes Zarządu w drodze zarządzeń określił stawki: czynszu za lokale mieszkalne⁵⁰ oraz opłat za media⁵¹. Z uwzględnieniem powyższych stawek wynajmowano lokale mieszkalne Prezesowi Zarządu oraz byłym pracownikom Spółki.

Użytkowanie przez Prezesa Zarządu samochodu służbowego regulowały umowy zawarte ze Spółką. Stawki opłaty za korzystanie z pojazdu były zgodne z określonymi przez Dyrektora Departamentu Nadzoru nad Spółkami KOWR, a opłaty wniesiono w terminie.

(akta kontroli str. 1610-1644, 1853-1861)

2.3.3. Stosownie do założeń biznesplanów - w latach 2017 oraz 2019-2021 Spółka prowadziła inwestycje budowlane związane ze swoją działalnością podstawową. Ich łączna wartość wynosiła 1 589,0 tys. zł, a ich sfinansowane nastąpiło ze środków własnych Spółki.

Powyższe przedsięwzięcia obejmowały w szczególności budowę obory na 240 krów wraz ze zbiornikiem na gnojowicę oraz przepompownię. Realizację tego zadania rozpoczęto pod koniec 2015 r. W związku z pogorszeniem wyniku finansowego Spółki, spowodowanym suszami w latach 2015-2016 oraz 2018-2019, wykonanie rozłożono na dłuższy okres. W 2020 r. wybudowano zbiornik na gnojowicę o wartości 58,0 tys. zł. Według danych na 19 lipca 2021 r. przewidywana wartość dokończenia inwestycji miała wynieść 3 440 tys. zł, z czego 3 000,0 tys. zł miało zostać sfinansowane ze środków, jakie Spółka uzyskała poprzez jej dokapitalizowanie. W 2021 r. zrealizowano roboty o wartości 1 230,4 tys. zł.

W latach 2017-2021 jednostka kontrolowana prowadziła także remonty w obiektach wykorzystywanych w działalności podstawowej. Roboty te finansowano ze środków własnych, a ich łączny koszt wyniósł 1 914,0 tys. zł.

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki zbycia obiektów budowlanych po przeprowadzeniu remontów i inwestycji.

(akta kontroli str. 3-313, 351-355, 1593, 1609, 1862-1864, 1880)

2.3.4. Na podstawie ksiąg obiektów budowlanych oraz dokumentacji przeglądów okresowych obory wolnostanowiskowej w Chodczku i chlewni macior w Borzymiu stwierdzono, że: książki te miały formę jednego tomu, były wykonane w sposób

⁴⁹ obsługującej osiedle mieszkaniowe w Chodczku.

⁵⁰ Na podstawie stawek ustalonych na terenie Miasta i Gminy Chodecz.

⁵¹ z uwzględnieniem kosztów eksploatacyjnych kotłowni.

trwały, ich strony ponumerowano oraz zabezpieczono w sposób chroniący przed usunięciem lub wymianą, wpisy obejmowały: podstawowe dane identyfikujące obiekt, plan sytuacyjny, protokoły kontroli i badań oraz informacje o przeprowadzonych przebudowach.

Obiekty poddano wymaganym kontrolom okresowym, obejmującym sprawdzenie wykonania zaleceń z poprzednich kontroli. Osoby przeprowadzające kontrole posiadały odpowiednie uprawnienia i kwalifikacje.

Na podstawie oględzin powyższych obiektów budowlanych stwierdzono, że były one używane zgodnie z przeznaczeniem. Stwierdzono dobry stan: urządzeń przymocowanych do ścian i dachu, elementów odwodnienia, obróbek blacharskich, pokryć dachowych, instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, urządzeń stanowiących zabezpieczenie przeciwpożarowe, dostępnych elementów instalacji kanalizacyjnej oraz przejść przyłączy instalacyjnych przez ściany. Wewnętrzne rozdzielnie elektryczne zabezpieczono przed dostępem osób nieuprawnionych. W budynku chlewni stwierdzono ubytki tynku na ścianach zewnętrznych.

(akta kontroli str. 1562-1566)

2.4. W latach 2017-2021 Spółka podlegała nadzorowi właścicielskiemu, weterynaryjnemu oraz budowlanemu.

W związku z kontrolą, przeprowadzoną w listopadzie 2018 r. przez KOWR, Spółka otrzymała zalecenia: aktualizacji regulaminów zakupów i sprzedaży ruchomości, rzetelnego stosowania regulaminu sprzedaży ruchomości w zakresie złomowania składników majątku oraz prowadzenia dokumentacji, dokonywania bieżących napraw budynków, monitorowania bieżącej sytuacji finansowej, wydzielenia miejsca do przechowywania padłych sztuk bydła, zachowania porządku w pomieszczeniu, w którym przygotowuje się pasze dla cieląt, wydzielenia miejsca do składowania niedojądów, zainstalowania wentylacji mechanicznej w magazynach⁵², częstszego podgarniania TMR⁵³ oraz wydzielenia miejsca do mycia maszyn rolniczych. Pismem ze stycznia 2019 r. Prezes Zarządu poinformował o sposobie realizacji powyższych zaleceń.

W wyniku kontroli doraźnej, przeprowadzonej przez KOWR w październiku 2021 r., Spółce zalecono zintensyfikowanie prac przy dokończeniu budowy obory wraz z odpowiednią infrastrukturą. W odpowiedzi Prezes Zarządu podał, że zasadniczym powodem przedłużenia czasu trwania robót było opóźnienie dostaw materiałów budowlanych spowodowane pandemią, zaś powodem wstrzymania prac budowlanych w grudniu 2021 r. konieczność zmiany projektu budowlanego.

W okresie od 14 do 29 lipca 2020 r. pracownicy Powiatowego Inspektoratu Weterynarii we Włocławku ⁵⁴ przeprowadzili sześć kontroli dobrostanu zwierząt w poszczególnych obiektach należących do Spółki. Wydane zalecenia dotyczyły m.in.: zabezpieczeń budynków przed dostępem zwierząt wolnożyjących, zapewnienia wystarczającej liczby mat dezynfekcyjnych, zaprowadzenia rejestrów dezynfekcji, naprawy drzwi, okien oraz posadzki.

Natomiast w wyniku kontroli przeprowadzonej 31 maja 2021 r. PIW wydał nakaz zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczenia, w którym przechowywane było mleko.

Pismami z 5 sierpnia 2020 r. oraz 9 lipca 2021 r. Prezes Zarządu poinformował PIW o zrealizowaniu zaleceń.

---

⁵² Tj. środków chemicznych oraz w magazynie na opakowania po zużytych środkach chemicznych.

⁵³ Ang. *total mixed ration*, system żywienia krów.

⁵⁴ Dalej: „PIW”.

W wyniku kontroli, przeprowadzonej we wrześniu 2019 r. przez pracowników Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, decyzją z 23 listopada 2020 r., Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego we Włocławku nakazał – w terminie do 31 października 2021 r. - wykonanie m.in. następujących robót budowlanych w budynku zmechanizowanego magazynu zboża: wymiany pociętych słupów stalowych, stanowiących element konstrukcyjny wiaty, naprawy pękniętych tynków i ścian, naprawy pokrycia dachowego, naprawy okładziny elewacyjnej, dokończenia naprawy instalacji odgromowej, naprawy kominów murowanych, ubytków w posadzkach oraz systemu odprowadzania wód opadowych.

Pismem z 28 października 2021 r. miejscowy organ nadzoru budowlanego został powiadomiony o wyłączeniu budynku z eksploatacji oraz braku środków na jego remont.

Dyrektor ds. produkcji roślinnej wyjaśnił, że:

- powyższy budynek wykorzystywany był do krótkoterminowego składowania zbóż, przeznaczonych do zasiewów w kolejnym sezonie,
- od dwóch sezonów ograniczono ilość materiału do obsiewu pól, wykorzystując przy tym mobilną usługę czyszczenia, zaprawiania i pakowania materiału siewnego,
- budynek nie został rozebrany, ponieważ trwała analiza jego wykorzystania po przebudowie do innych funkcji produkcyjnych.

(akta kontroli str. 591-660, 710-721, 725-736, 1512-1517, 1865-1866)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka o 111 dni przekroczyła termin zapłaty raty czynszu dzierżawnego w wysokości 35 838,77 zł, należnego KOWR. Termin płatności określono na 31 marca 2020 r., zaś zapłata nastąpiła 20 lipca 2020 r.

Skutkiem powyższego była konieczność zapłaty na rzecz KOWR odsetek w łącznej wysokości 637,15 zł.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że opóźnienie zapłaty wynikało ze słabszej płynności finansowej Spółki spowodowanej ujemnymi wynikami finansowymi za lata 2018-2019, gdy jednocześnie występowała konieczność poniesienia zwiększonych nakładów na zakup środków do produkcji roślinnej (nasion, nawozów, środków ochrony roślin). W związku z tym rozważano również wystąpienie do KOWR o umorzenie płatności tej raty, zaś gdy sytuacja Spółki uległa poprawie - ratę opłacono.

(akta kontroli str. 1579-1592, 1828-1846)

2. Spółka przekroczyła termin zapłaty za zakup 227,68 ton nawozu saletrzano-mocznikowego o wartości brutto 212 698,66 zł. Zgodnie z fakturą nr FH00608/2017 z 21 marca 2017 r. termin zapłaty określono na 20 kwietnia 2017 r. tymczasem zapłata za fakturę nastąpiła w dwóch ratach: 22 maja 2017 r. oraz 25 maja 2017 r. – odpowiednio 112 698,66 zł i 100 000,0 zł.

Skutkiem powyższej nieprawidłowości była konieczność zapłaty na rzecz dostawcy odsetek w wysokości 1 849,60 zł.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że Spółka przekroczyła termin płatności ze względu na słabszą płynność finansową, spowodowaną ujemnymi wynikami finansowymi za lata poprzednie (2015-2016) oraz suszą.

(akta kontroli str. 1477-1480, 1877-1879, 1881-1888)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w badanym zakresie. Spółka podjęła skuteczne działania w celu poprawienia swojej sytuacji ekonomicznej. Dokumenty sprawozdawcze zawierały rzetelnie dane o sytuacji ekonomiczno-finansowej i działalności Spółki. Wynagrodzenia członków Zarządu obliczono prawidłowo. Stwierdzone nieprawidłowości miały charakter jednostkowy i nie wpłynęły negatywnie na powyższą ocenę.

3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt

3.1. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez PIW na zlecenie NIK⁵⁵ w obiekcie przeznaczonym na pobyt stada krów nr PL 035643206-003 w Chodczku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dobrostanu zwierząt określonych w listach kontrolnych SPIWET.

(akta kontroli str. 1700-1824)

3.2. W Spółce określono harmonogramy obsługi zwierząt w oborach.

(akta kontroli str. 1415-1419)

3.3. Poza zawartymi umowami w Spółce nie określano w formie pisemnej osobnych zasad współpracy z lekarzami weterynarii. Zgodnie z oświadczeniami zootechników - usługi weterynaryjne obejmowały: doradztwo w prowadzeniu stada świń, profilaktykę (szczepienia, odrobaczanie), bioasekurację, monitorowanie stanu zdrowia, zabiegi weterynaryjne, nadzór nad rozrodem i inseminacją, prowadzenie dokumentacji weterynaryjnej, odbiór pustych opakowań po lekach. Wizyty lekarskie na fermach świń i krów odbywały się co najmniej raz w tygodniu.

(akta kontroli str. 1375-1421)

3.4. Spółka zapewniała należyłą opiekę weterynaryjną dla zwierząt gospodarskich. W 2018 r. Prezes Zarządu określił zasady przeciwepizootyczne, których celem było ograniczenie możliwości zachorowania zwierząt na afrykański pomór świń. W latach 2017-2020 zatrudniony był lekarz na umowę o pracę⁵⁶, ponadto w latach 2017-2021 zawierane były umowy o świadczenie usług weterynaryjnych⁵⁷. W badanym okresie koszty pracy weterynarzy wyniosły 616 486,82 zł, w tym koszt opieki nad bydłem wyniósł 549 625,97 zł⁵⁸, a koszt opieki nad trzodą chlewną 66 860,80 zł⁵⁹.

Lekarz weterynarii zatrudniony na umowę o pracę zapoznany był z zakresem obowiązków.

Umowa o usługi weterynaryjne, zawarta 1 sierpnia 2013 r.⁶⁰, określała, że wykonawcy przysługiwało wynagrodzenie za zrealizowane usługi według stawek określonych w załączniku do umowy. Płatność miała być regulowana w 14 dni od daty wystawienia faktury. Główna Księgowa wyjaśniła, że przedstawiane faktury były opisywane pod względem merytorycznym przez zootechnika pracującego w oborze, który wskazał, że sporządzano pisemne miesięczne zestawienia czynności wykonywanych przez lekarza weterynarii⁶¹. Pod względem rachunkowym

⁵⁵ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁵⁶ Zajmował się bydłem. Z tym samym lekarzem, działającym pod firmą gabinetu lekarskiego, zawarta była kolejna umowa, tym razem o świadczenie usług weterynaryjnych w okresie 2014-2019 r.

⁵⁷ Dotyczyły zarówno opieki nad bydłem jak i nad trzodą chlewną.

⁵⁸ 2017 r. -97 688,68 zł.; 2018 r. -93 710,80 zł.; 2019 r. -75 165,74 zł.; 2020 r. -169 933,92 zł.; 2021 r. -113 126,83 zł.

⁵⁹ 2017 r. -1 414,00 zł.; 2018 r. -10 093,93 zł.; 2019 r. - 10 169,20 zł.; 2020 r. -34 360,70 zł.; 2021 r. -10 823,02 zł.

⁶⁰ Wypowiedziana została 27 sierpnia 2019 r.

⁶¹ Zestawienie zawierało: datę kontroli lekarza, przyczynę badania, numer krowy i ogólną liczbę danych czynności i ilości krów jakich dotyczyło.

faktura kontrolowana była przez pracownika księgowości oraz zatwierdzana przez Główną Księgową i Prezesa Spółki.

Kolejne umowy o sprawowaniu opieki weterynaryjnej przewidywały wynagrodzenie ryczałtowe.

Sposób prowadzenia dokumentacji pozwalał na ustalenie m.in. dat wizyt lekarzy weterynarii w obiektach Ośrodka, jak i wykonywanych przez nich czynności.

(akta kontroli str. 915, 919, 1043, 1047, 1375-1414, 1419-1421, 1431-1446, 1449-1470)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W wyniku kontroli, przeprowadzonej na zlecenie NIK przez PIW we Włocławku, 21 kwietnia 2022 r. w siedzibie stada świń nr PL 035643206-007 w Borzymiu stwierdzono:

- drobne nieszczelności w drzwiach chlewni oraz brak ciągłości podbitki dachowej o szerokości około 1 m, pomimo że zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń⁶² budynki, w których utrzymywane są świny, należy zabezpieczyć przed dostępem zwierząt wolno żyjących oraz domowych;
- brak oznakowania rozstawienia karmników w ramach programu monitorowania i zwalczania gryzoni;
- przekroczenie terminu ważności środka do dezynfekcji pomieszczeń inwentarskich oraz sprzętu.

W swoich wyjaśnieniach, zootechnik odpowiedzialny za nadzór nad powyższym stadem nie wskazał przyczyn powstania powyższych nieprawidłowości.

Nieprawidłowości te zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1776-1824, 1868-1874)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka zapewniła właściwe warunki weterynaryjne, w tym opiekę weterynaryjną dla zwierząt gospodarskich, jak również sporządzanie dokumentacji leczenia oraz dobrostan i minimalne warunki utrzymania zwierząt. W oborze w Chodczku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dobrostanu zwierząt, a stwierdzone pojedyncze nieprawidłowości w chlewni w Borzymiu niezwłocznie usunięto.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

NIK nie formułuje uwag.

Wnioski

Terminowe dokonywanie płatności.

⁶² Dz. U. poz. 1485.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 15 czerwca 2022 r.

Kontrolerzy
(-) Maciej Gajdzik
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki